

Bakgrund - EU:s förordning om gigabitinfrastruktur (EU) 2024/1309

Den 12 november 2025 blev EU:s nya förordning om gigabitinfrastruktur, GIA, tillämplig. GIA syftar till att underlätta utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet och på sikt ersätta utbyggnadslagen.

Mycket kort sammanfattning

GIA ska göra det snabbare, billigare och enklare att bygga ut nät med mycket hög kapacitet i hela EU, så kallad gigabitinfrastruktur.

Den ersätter utbyggnadsdirektivet från 2014.

Den börjar gälla 12 november 2025, med vissa delar 2026. Sverige måste införa kompletterande regler.

Bakgrund och sammanfattning

På regeringens uppdrag har gigabittutredningen lämnat förslag på vilka anpassningar och kompletteringar som behöver göras i svensk lagstiftning med anledning av EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. Regeringen har särskilt bett utredningen föreslå hur utbyggnad av sjökablar ska kunna underlättas och hur tillträde till samhällsviktig infrastruktur för inplacering av exempelvis basstationer ska kunna underlättas med bibehållen säkerhet.

EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, GIA, beslutades den 29 april 2024 och trädde i kraft den 11 maj 2024. GIA börjar tillämpas 12 november 2025 samt vissa undantag 11 maj 2024, 15 maj 2024, 12 februari 2026 och 12 maj 2026.

GIA är en utveckling av och ersätter utbyggnadsdirektivet som i Sverige införlivades genom utbyggnadslagen (2016:534). Förordningen avser att bemöta den ständigt växande efterfrågan på snabbare, mer tillförlitlig, och mer dataintensiv konnektivitet genom att underlätta utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet.

Mer infrastruktur ingår

För att uppnå detta ska förordningen ytterligare minska byråkratin, kostnaderna och den administrativa bördan i samband med utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet. Förenklade och digitaliserade tillståndsförfaranden med skärpta skyndsamhetskrav ska säkerställa att aktörer får tillgång till fysisk infrastruktur så som kanalisation, master och annan fysisk infrastruktur.

Möjligheten att begära tillträde utvidgas till att omfatta även offentlig fysisk infrastruktur som inte ingår i ett nätverk, såsom byggnader och väg- och gatuutrustning (exempelvis

ljusstolpar, trafikljus, vägskyltar, hållplatser och tunnelbanestationer). Operatörer kan därmed begära tillträde till en utökad mängd fysisk infrastruktur. Förordningen utvidgar även förutsättningarna för samordning av bygg- och anläggningsprojekt.

Central informationspunkt - en plats för information

Den utvidgade möjligheten som förordningen ger operatörer som vill bygga ut nät med mycket hög kapacitet innebär att fler nätoperatörer och fler fysiska objekt omfattas. Därmed ska fler aktörer tillhandahålla information om en utökad mängd av fysiska objekt. Denna information ska operatörer som vill bygga ut nät med mycket hög kapacitet kunna begära via en central informationspunkt.

Det ska även finnas möjlighet att ta del av annan relevant information via den centrala informationspunkten som hantering av tillstånd.

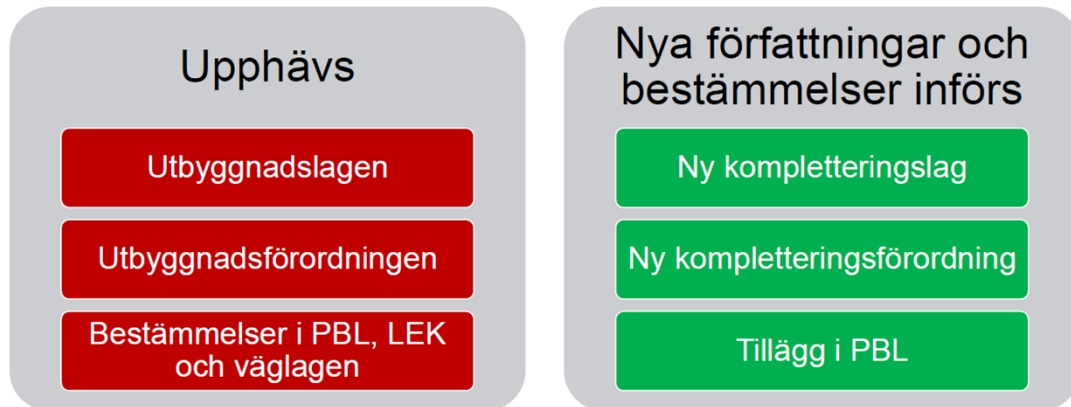
PTS föreslås bli ansvarig myndighet för viss tillsyn och tvistlösning samt den centrala informationspunkten.

Utredningen föreslår...

Bland annat:

- En ny central informationspunkt. Genom denna ska operatörer digitalt kunna lämna in tillståndsansökningar och få information om ansökans status. Informationspunkten ska även ge tillgång till information om befintlig fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt samtidigt som den utformas med särskild hänsyn tagen till Sveriges säkerhet.
- Ansvariga myndigheter. Post- och telestyrelsen ska vara ansvarig myndighet för centrala informationspunkten samt hantera tillsyn och tvister. Post- och telestyrelsen och Boverket får föreskriftsrätter enligt gigabitförordningen.
- Underlättade tillståndsprocesser vid gränsöverskridande infrastruktur, till exempel sjökablar. Den centrala informationspunkten ska innehålla information om hur en operatör kan nå relevanta medlemsstaters centrala informationspunkter.
- Stärkta rättigheter för byanät. Lokala nät (så kallade byanät) ska få samma rättigheter som de operatörer som omfattas av EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.
- Nej till tyst godkännande. Gigabitförordningens bestämmelse om automatiskt godkännande (så kallat tyst godkännande) vid tillståndsansökningar om myndigheter är sena med beslut ska inte gälla i Sverige. Utredningen föreslår i stället att en ny regel om skadestånd vid förseningar införs.
- Tillträde till viss kritisk infrastruktur med bibehållen säkerhet. Utredningen föreslår att Livsmedelsverket ska kunna ge vägledning till VA-leverantörer om bedömningen av vissa säkerhetsfrågor. Detta ska underlätta för dem att frivilligt ge operatörer tillträde till vattentorn.

Upphävande och kompletteringar

Lagar med tillståndsförfaranden som berörs av GIA enligt utredningen

- Ledningsrättslagen
- Väglagen
- Plan- och bygglagen
- Miljöbalken
- Kulturmiljölagen
- Kontinentalsockellagen
- Lagen om skydd för geografisk information
- Ordningslagen

Konsekvenser för Region Jämtland Härjedalen

Framför allt innebär GIA att Regionen får svårare att neka en operatör tillträde att sätta upp antenner och master på Regionens byggnader. Sedan tidigare måste nybyggnationer och större ombyggnationer inkludera infrastruktur för elektronisk kommunikation, detta förändras inte i och med GIA.